

פרוטוקול מס' 146

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
קיום ב', יג' בחשון תשל"ב - 1.11.71, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- י. ארידור
- ס. בן-פורת
- ג. האוזנר
- ז. הרינג
- ב. הלוי
- י.ה. קלינגהופר
- י. קורן

מוזמנים:

- א. ידין - משרד המשפטים
- ס. גלס - משרד המשפטים
- עו"ד ש. שוהמי - משרד התחבורה
- עו"ד א. זוסמן - משרד התחבורה

מזכירת הוועדה:

ר. מלחי

רשמה:

ח. ביתן

סדר היום:

- (א) אישור תקנות לפי חוק הטיס (עבירות ושיפוט).
- (ב) אישור תקנות לפי חוק רואי חשבון.
- (ג) תיקון טעות בחוק הערבות, תשכ"ז - 1967.
- (ד) תיקון טעות בפקודת כלי רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (נוסח חדש), תשל"ל - 1970.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גולדשמידט:

(א) אישור תקנות לפי חוק הטיס (עבירות ושיפוט)

ס. גלס:

זכור ודאי לחברי הוועדה הוויכוח הממצה על הצעת חוק הטיס (עבירות ושיפוט), שבסופו של דבר נתקבלה בכנסת ב-22 בפברואר שנה זו. אחד הסעיפים בהצעה המקורית של הממשלה היה הסעיף השגרתי בדבר תקנות הביצוע, והממשלה הציעה אז למסור את סמכות הביצוע לשר התחבורה ולשר המשפטים כאחד. הוועדה הציעה - והממשלה לא התנגדה לכך - שהתקנות הללו יהיו טעונות אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט. בעקבות החלטה זו באה כרגע ההצעה לקבוע, באישור הוועדה, מהן הרשויות המוסמכות שמדובר בהן בחוק ואת דרכי מתן ההודעה לאותן הרשויות המוסמכות כפי שנקבע בחוק.

כזכור, בא החוק כדי לאפשר למדינת ישראל לקיים את התחייבותיה על-פני מה שנקרא אמנת טוקיו, שם מדובר על כך שבנסיונות מסויימות חייב קברניט של כלי טיס לתת הודעות מסויימות לרשויות מוסמכות במדינות חברות האמנה או לעשות פעולות בהן. מהן הרשויות המוסמכות בארצות חוץ - ברור שזה לא בשליטתנו אנו, אבל מי יהיו הרשויות המוסמכות כאן בארץ - זה ענין לביצוע החוק, ולכן באה ההצעה לקבוע כי הרשות המוסמכת לענין הסעיפים 6, 9 ו-10 היא משרת ישראל (קודא את הסעיפים).

אשר לעניינים הנוגעים יותר לביצוע הטכני של מסירת הודעות, יש שם בעיות מעשיות מסויימות, וברשות יושב הראש, חברי המשרד התחבורה יסבירו את האספקט הזה.

ס. בן-פורת:
אבקש שנציגי משרד התחבורה יתארו גם איך מקבלת המשטרה את הידיעות כיום, באיזו דרך מעביר הטייס את ההודעה.

היו"ר י. גולדשמידט:
אבקש לדעת גם אם זה חל רק על אווירונים הרשומים בישראל ומה דינו של אווירון של T.W.A. שקברניטו עוצר אדם בטיסה מתל-אביב ללונדון וכיוצא בזה.

ש. שהמי:
לשאלה האחרונה של היושב ראש. חוק זה חל על כל חברות האמנה, כלומר, גם אם מדובר במטוס של T.W.A. שקברניטו עומד למסור עבריינין לידי הרשויות, הוא יצטרך למלא אחד הודאות החוק.

כדקע אומר שמיד לאחר קבלת החוק ערכנו במשרד התחבורה דיון עם משרד המשפטים, משרד המשטרה, משרד הפנים, חברת אל-על ואיגוד הטייסים ועל דעת כולם הוסכם כי הרשות המוסמכת לענין סעיף 6 תהיה משרת ישראל. אולם מאחר שברוב המקרים אין אפשרות מעשית להקים קשר ישיר בין הקברניט לבין המשטרה, ושאי יהיה הקברניט למסור הודעה באמצעות מתקן פיקוח אזרחי בישראל עמו יש לו קשר. יש שני סוגי מתקני פיקוח. חברת אל-על, למשל, מקיימת קשר הן עם מגדל הפיקוח בלוד והן עם מתקן בחברה עצמה שאתה יש לה קשר. עם מסירת ההודעה למתקן הפיקוח ייצא הקברניט ידי חובתו לענין אותו סעיף.

לענין סעיף 9 תהיה מוסמכת משטרת ישראל. אין כאן ענין של קשר.

גם לענין סעיף 10 תהיה הרשות המוסמכת משרת ישראל. אם נחת כלי טיס או שהוא עומד לנחות בישראל, יונהג אותו סידור כאמור בסעיף 6 לחוק. במקרה בו נוחת או עומד לנחות כלי הטיס מחוץ לישראל, ושאי יהיה הקברניט למסור את ההודעה למשרת ישראל באמצעות מפעיל כלי הטיס. אם במקום הנחיתה אין סניף של החברה, יודיע הקברניט בכל אמצעי סביר ומהיר אחד, לרבות במברק, באמצעות נציגות ישראל באותה מדינה, מגדל פיקוח באותו שדה תעופה וכו'. הקברניט ייצא ידי חובתו אם

ש. שהמי:

יוכיח כי הודיע באחד האמצעים האמורים.

לפי החוק שלפנינו אין לנו אפשרות לחייב את חברת אל-על למסור למשטרת ישראל את ההודעה שקיבלה כאמור מקברניט הטיס, אולם בכוננתנו להוציא הוראה מתאימה לחברה וייתכן שנכלל אותה בדשיון המפעיל של החברה - זה דשיון לפי סעיף 2(א) לחוק רישוי שירותי התעופה, תשכ"ג-1963.

מי זה המפעיל?

י. ה. קלינטרפר:

ש. שהמי: מפעיל, לפי ההגדרה בחוק רישוי שירותי התעופה, הוא הבעלים של כלי הטיס וגם המטיס. הכוונה לאן למפעיל, שהוא אותו אדם שיש לו דשיון של מפעיל לנהל את כל העניין הזה. במקרה של מטוס ישראלי זו חברת אל-על.

ברשותנו Tokyo Convention Act 7691

האומר:

"(b) If he intends to deliver any person in accordance with subsection (5) (b) of this section in the United Kingdom or, in the case of a British-controlled aircraft, in any other country which is a Convention country, shall before or as soon as reasonably practicable after landing give notification of his intention and of the reasons therefor -

(i) where the country in question is the United Kingdom, to a constable or immigration officer or, in the case of any other country, to an officer having functions corresponding to the functions in the United Kingdom either of a constable or of an immigration officer.

(ii) in either case to the appropriate diplomatic or consular office of the country of nationality of that person"

אם תהיה התנאה לגבי חברת אל-על גם בקשר לסעיף 10, אני מבין שזה יחול

ס. בן-פורת:

אף על המטוסים הזרים.

- כן.

ש. שהמי:

האם זה מובן שכאשר מדובר בנתיין זר מודיעה משטרת ישראל למשרד החוץ על

ז. הרעג:

המאסר?

בתקנות אלה כתוב "רשאי" ובחוק כתוב "הקברניט יודיע". במקרים אלה נראה לי שיש להדגיש יותר כי הקברניט יעשה את הדבר כדי שלא יהיה ספק.

הכוונה לכך שהוא רשאי לעשות זאת גם בדרך אחרת. המלה "רשאי" אינה מתייחסת

י. ארידור:

לעצם ההודעה, כי ההודעה כתובה בחוק.

איני יודע מדוע משתמשים במלים

ז. הרעג:

"באמצעות מיתקן פיקוח אזרחי". בשדה התעופה לוד גם מגדל הפיקוח יכול להיות מושבת. אם המטוס עומד לנחות, הדבר הגיוני, אך אם הוא כבר נחת, הייתי מעדיף שתהיה הודעה ישירה למשטרת ישראל, בלי חוליות ביניים.

גם לי לא נראה המיקום של המלה "רשאי". גם בהשוואה לסעיף 6 יוצרת מלה זו

י. קורן:

מצב מעורפל בעוד שכאן צריך המצב להיות הרבה יותר ברור ומחייב. בכל אופן שום תקנה אינה יכולה לשנות את עצם הסעיף שבחוק וכשקוראים את החוק מסתבר שיש דבר קונטרובסרלי.

י. קורן:

אשר לתקנה 2(ג), נדמה לי שיש כאן מקום להשתמש בביטוי "רשאי", כי כאשר נוחת הטיס מחוץ לישראל איני יודע אם יש לו אפשרות למלא חובה זו מיד. לכן הייתי מבדיל בין מקרה בו מתקרב המטוס עם העציר לישראל - במקרה כזה חייב הקברניט לנהוג כהתאם לאמור בתקנות - לבין מקרה בו צריך המטוס לנחות מחוץ לישראל. כאן יש מקום להשתמש במלה "רשאי" ובכל אופן בביטוי שיש לו צורה לא כל כך מחייבת.

י.ה. קלינגהופר:

בעקבות דברי חבר-הכנסת הרינג ברצוני להעיר משהו בנוגע לדרכי המסירה. אין זה מובן מאליו ועל כל פנים יכול להיות ספק אם המלה "רשאי" לא תתפרש כך שמההן אתה שומע לאו, כלומר שבדרך אחרת אין הוא רשאי לפעול. אולם ודאי שאין כוונת מתקין התקנות שדרך מסירה זו באמצעות הפיקוח האזרחי תהיה בלעדית, ואת הנקודה הזאת צריך להבהיר. על אף לשון הציווי הנקוטה בסעיף 6, שם כתוב "יודיע", הרי הכוונה בביטוי "רשאי" היא בוודאי זו, שבין שאר האפשרויות השונות הוא רשאי למסור הודעה גם באמצעות הפיקוח האזרחי. איני יודע אם יש טעם לכלול זאת בנתיסוח התקנה, אך על כל פנים הטקטיקה הרצויה, לדעתי, חייבת להיות שרק אם אין אפשרות למסור ללא דיחוי את ההודעה במישרין למשטרה יהיה רשאי הקברניט למסור את ההודעה באמצעות הפיקוח האזרחי, שהרי הדרך האחרונה היא קצת פסובכת כפי ששמענו. ההסדר טעון השלמה על-ידי מתן הוראות, ומבחינה זו אנו עושים עכשיו את מחצית המלאכה. האם גם הוראות אלה של שר התחבורה לאל-על יתפרסמו ברשומות?

- לא.

ש. שהמי:

י.ה. קלינגהופר:

הדרך הראשונה היא יותר פורמלית ומבוססת, כי היא מקבלת צורה של התקנות המתפרסמות ברשומות, בעוד שהדרך השנייה - שהיא חשובה לא פחות להסדר בכללותו - תהיה כבר בצורה של הוראות פנימיות שאף לא יקבלו פרסום. אם אין ברירה ודאי שאיני מתנגד לשימוש בדרך השנייה, אך צריך להיות מובן שהדרך השנייה אינה הדרך הרגילה.

בניח שמטוס נמצא מחוץ לתחומי הפיקוח האוויריים של המדינה. מה האפשרות מבחינה טכנית להנהיג קשר עם המשטרה? לפני קצת למעלה משנה היינו עדים להתקפות של מחבלים, חוטפים ורוצחים, וכלום לא היה כדאי לאור כל אלה לחשוב על הנהגת קשר אלחוטי ישיר עם המשטרה? הלא האפשרות הטכנית להשיג קשר עם המשטרה קיימת. אני שואל אם לא דרוש איזה אפיק, בו ישתמשו רק קברניטי כלי טיס ישראלים לצורך התקשרות עם המשטרה.

י. ארידור:

מה הסיבה שאין הצעה להגדיר "רשות מוסמכת" לענין סעיף 7? יכול להיות שקברניט של מטוס זר עצר אדם, והרשות המוסמכת שלנו - בניח משטרת ישראל - אומרת כי אינה מעוניינת באותו אדם שנעצר. במקרה כזה צריך שהקברניט יהיה רשאי להמשיך במעצרו של האדם לפי החוק שלנו וגם לפי האמנה שהיא זהה בנקודה זו עם החוק והוא לא יהיה רשאי לעשות זאת אלא אם הרשות המוסמכת תסרב להתיר את ירידת האדם העצור מהמטוס. לשם כך צריכה להיות רשות מוסמכת שתוכל לסרב, ואם אנו אומרים שמשטרת ישראל מוסמכת לענין סעיפים 6, 9, 10, יוצא שאין היא מוסמכת לענין סעיף 7 ואין יודעים מי היא הרשות המוסמכת לענין סעיף 7. מכיוון שכך יכול להיות שקברניט יאמר כי כיוון שאין מי שיתן את הסירוב הוא מוריד את העציר מהמטוס. זו תהיה דרך מסוגלה הגיע לישראל, היינו להגיע בתור אדם עצור, כי לא יהיה מי שיסרב להוריד אותו מהמטוס. אני מציע שבגדיר מהי "רשות מוסמכת" לענין סעיף 7.

ש. שהמי:

לשאלת חבר-הכנסת הרינג בשין ההבדל בין מטוס שנחת לבין מטוס הנמצא עדיין באוויר - אסב את תשומת לב הוועדה להגדרה של "טיסה" בסעיף 1 לחוק הטיס (עבירות ושיפוט), הקובע כי הטיסה היא פרק הזמן שחולף מהרגע שהדלתות נסגרות ועד לרגע שהן נפתחות, עד לנחיתה. קברניט שהשתלט על עברין בדרך כלשהי ונקט בגדו אמצעים - ברור שהוא מעוניין

ש. שהמי:

להתפטר מאדם זה מהר ככל האפשר. הוא רוצה שברגע בו ייפתחו דלתות המסוף יבואו השוטרים ויובילו את העבירין החוצה. אפשרות זו למסור הודעה באמצעות מיתקן הפיקוח האזרחי מן ההכרח שתהיה קיימת גם לאחר הנחיתה. מסום יכול לעמוד על המסלול הרחוק מהטרמינל ולבקש מהמסטרה שתבוא לקראתו. למעשה בכל מקרה, אפילו יהיה סמוך לטרמינל ויפתח את הדלתות, הוא יבקש שהמסטרה תבוא אליו, והרי הדרך הפשוטה ביותר לבקש את עזרת המסטרה הוא לפנות אליה דרך האלחוט ולא לרדת כדי לקרוא לאנשי המסטרה.

לשאלתו של חבר-הכנסת קורן - הרי חובת מסירת ההודעה כבר נקבעה בחוק, והמלה "רשאי" באה רק לכוון לאלטרנטיבה שבידי הקברניט. הוא אמנם חייב להודיע למישהו, אך הוא רשאי להודיע לאחד מהשניים שנמנו בתקנות.

לחבר-הכנסת קלינגהופר - ציוד הקשר בו מדובר הוא ציוד מאד מתוחכם ומאד יקר. אם זכרוני אינו מטעני, מדובר במכשיר העולה כ-100 אלף דולר ומכשיר כזה צריך להימצא בכל מסוס. יש נוהלים מסויימים לשימוש במכשיר זה והנוהלים נקבעו בוועידה סודית של ארגון התעופה הבין-לאומי. נקבעו קודים מסויימים, שהרי אם קברניט כפוף על-ידי החוטף לעשות משהו נמנע ממנו גם לדבר ולהודיע על המצב בו נתון ולכן יש קוד מסויים בו הוא מזין את המכשיר. אם גם למסטרה יהיה מכשיר כזה תהיה זו קודם כל הוצאה עצומה. שנית, המסטרה גם אינה בקיאה בנוהלים האלה. נוסף לכך, אם ההודעה מגיעה לידי מיתקן הפיקוח האזרחי בישראל, לשם מה הכפילות? הרי יש כבר הודעה על כך. יש לזכור גם שאם ייווסף מכשיר לקיום קשר עם המסטרה תתעורר הבעיה של משקל יתר במסוס, ומכשיר כזה משקלו די נכבד. ואיך יתקשר הקברניט כשהוא נמצא במרחקים, סמוך לארצות-הברית למשל, האם נדרוש ממנו להתקשר גם עם המפעיל וגם עם המסטרה?

א. ידין: המסטרה גם תצטרך להחזיק שירות מיוחד לשם כך.

ש. שהמי: אני בטוח גם שאיגוד הטייטים לא יסכים שיטילו עליו חובה זו. הוא בדרך-כלל רוצה להתפטר מהחובה המוטלת עליו, ואם נטיל עליו גם את החובה למסור הודעה לעוד רשות, זה יכביד עליו מאד.

לשאלתו של חבר-הכנסת ארידור - ייתכן שיש אמנם מקום לקבוע מי היא הרשות המוסמכת שאתה יצטרך הקברניט להיוועץ או שממנה יצטרך לקבל תשובה מוסמכת שאין היא מעוניינת לקבל את העבריינין. אם כך יוחלט, נוכל בהחלט להוסיף תקנה ברוח זו.

פ. גלס: אשר לספקות אם קובע סעיף 2 דרך בלעדית למסירת הודעות או דרך אלטרנטיבית, אין מניעה מצידנו להבהיר דבר זה בתוך תקנות משנה (א) ו-(ב) ובתקנות המשנה האחרות על-ידי הוספת המלים "הן במישרין והן באמצעות הדרך החלופה". בתקנות משנה (א) יבואו מלים אלה אחרי "על סיבת המעצר", בתקנות משנה (ב) - אחרי "לפי סעיפים 8 או 9" ובתקנות משנה (ג) - אחרי "כאמור בתקנות משנה (ב)".

לשאלת חבר-הכנסת הרינג נדובר הקשר שיש לקיים עם נציגות חוץ של אותה מדינה, שהאובייקט של פעולות הקברניט נמנה עם אזרחיה. זו שאלה החורגת במקצת ממסגרת החוק המיוחד שלנו, כי היא מתעוררת למעשה בכל מקרה שבמדינה פלוגנית נעצר אדם שאינו נמנה עם אזרחי המדינה העוצרת. אם זכרוני אינו מטעני - ואני אומר את הדבר עם כל הזהירות - היתה באחת האמנות הנראות שהנציג רשאי לקבל הודעה על מעצרו של כל אדם הנמנה עם אזרחי הארץ שהוא מייצג. עד כמה שידוע לי - ושוב אני מוסר דבר זה בכל הזהירות - אם נודע למסטרת ישראל שנתין זר נעצר או נוטקים בגדו צעדים פליליים, היא מוסרת על כך לנציגויות מתוך עניין של צוהג בין-לאומי. אני אומר זאת בכל הזהירות. כי לא

ס. גלס:

שיש לתת הודעה לנציגות של אותו אדם היתה בהצעת החוק שהוגשה על-ידי הממשלה וועדה זו מחקה את ההוראה הזאת.

על כל פנים זו בעיה כללית יותר ואינה מיוחדת דווקא לאותו מקרה של מעצר באוויר, אלא נוגעת למעצרים של נתינים זרים בדרך-כלל.

הרשות המוסמכת בזכות בסעיף 7 שלוש פעמים. הבה נלך בדרך של אלימינציה. ראשית, מדובר ברישה על "הרשות כאמור בסעיף 9" ואת זה אנו מגדירים. שנית, מלים אלה מופיעות בפסקה (3) ושם מדובר על "אמצעים שנוקטו נגד אדם כדי לאפשר מסירתו לרשות המוסמכת בישראל". למי אפשר למסור בישראל - זאת קבענו.

היו"ר י. גולדשמידט: קבענו זאת רק לענין סעיפים 6, 9 ו-10 ולא לגבי סעיף 7.

י. ארידור: נוסף לכך מה שקבענו הוא למי אפשר למסור את ההודעה ולא למי אפשר למסור את העצור. צריך לכתוב מיהי הרשות המוסמכת לענין סעיף 7.

ס. גלס: על כל פנים לי אין כל ספק שהרשות המוסמכת בה מדובר בסעיף 7 היא אותה רשות מוסמכת בה מדובר בסעיף 9. נשארת פסקה (1) המדברת על כך שהרשות המוסמכת של המדינה, בה נחת כלי הטיס, מסרבת להתיר את ירידת העציר. אמרתי כבר שאין למדינת ישראל שליטה על הרשויות המוסמכות בחוץ-לארץ, אבל יש לנו ריבונות לקבוע מי הרשות המוסמכת בישראל. מי רשאי להתיר כניסתו של אדם לישראל או לא להתיר אותה? דבר זה נאמר בחוק הכניסה לישראל. אני חושב שבכלל לא נצטרך לומר את הדבר. מבחינה עניינית יש ספק אם המשטרה או קצין ביקורת הגבולות, שהוא איש מסדר הפנים, רשאים או רשאי להתיר את ההורדה. באשר למסירה אני חוזר לסעיף 9, בו קבענו לידי מי יש למסור אדם. במה שנוגע לפסקה (1) הייתי מהסס שנקבע כאן באופן גורף כי הרשות המוסמכת תהיה המשטרה, כי מאד יכול להיות שכאן הרשות המוסמכת היא שר הפנים, קצין ביקורת הגבולות או על כל פנים המנגנון הממונה על ביצוע חוק הכניסה לישראל והוא אשר צריך לומר אם הוא מתיר את ההורדה. לכן דעתי היא, כי במצב הנוכחי בו לא התעוררו בעיות מי הרשות המוסמכת של ישראל לענין סעיף 7, אין צורך להוסיף כאן דבר.

י. ה. סלינגהופר: אבל ייתכן שיהיו בעיות.

ס. גלס: דעתי היא שהרשות המוסמכת הרשאית להתיר את הירידה של העציר זה המנגנון הממונה על חוק הכניסה לישראל, ואת ענין המסירה קבענו בסעיף 9.

ז. הרינג: אשר להודעה לרשות קונסולרית בנוגע לנתיני מדינות זרות, גם אם הוזכרה באיזו אמנה אינני יודע אם התקבלה כאן אותה אמנה, וחשוב מטעמי מדיניות כלפי חוץ, שבעניינים הנוגעים לנתינים זרים תהיה חובה להודיע על כך לרשות קונסולרית, וכטוב, גם למשרד החוץ. כיוון שמדובר בנתין זר ויש לענין אספקט מדיני, רצוי להתייעץ בגדול עם הגורם הנוגע בדבר אם עד עתה לא ניתנה הדעת על בקודה זו.

י. ה. סלינגהופר: הייתי מייעץ שלא נגלוש לתחומים שמעבר למה שהשר מתקין. לנו יש רק סמכות של אישור או-אישור התקנות. כנראה, השר הגביל את עצמו בתקנות אלה להסדרת מסירת הודעה ולא למסירת הנעצר או לסירוב לקבל את הנעצר שהקברניט כן רוצה למסור אותו. אנחנו יכולים להפנות את תשומת לב מתקין בתקנות שאולי רצוי כי בקרוב יבוא ענין זה על הסדרו בתקנות, אבל היום אנו דנים בנושא אחר: מסירת הודעה לרשות המוסמכת ולא מסירת הנעצר.

י.ה. קלינגהופר:

לרשות המוסמכת. אולי יכולים אנו להדגיש בכותרת שלא מדובר כאן ברשות מוסמכת סתם, אלא בהודעה לרשות המוסמכת.

היו"ר י. גולדשמידט:

בתקנת משנה (ג) כתוב "כאמור" בתקנת משנה (ב) "יוזם מטעה, כי (ב) ו-(ג) דנים בשני דברים שונים לגמרי. (ב) אינו קובע את החובה הקבועה כבר בחוק, אלא דרך אלטרנטיבית לקיום חובה זו, ועל כן דומני שאין כל מקום להסתמך עליו ב(ג);

א. יריין:

הצעתי שבמקום "כאמור בתקנת משנה (ב)" בחזור על אותן המלים ב(ב)

שלהן מתייחסים.

מ. גלס:

בהתאם להצעה זו הרי במקום "כאמור בתקנת משנה (ב) צריך לבוא על הורדתו אדם או מסמיתו לפי מעיפים 8 או 9 לחוק".

חברי משרד התחבורה מפנים את תשומת לבי לכך שבסעיף 10 המקורי אכן היתה חובת מתן הודעה לנציג דיפלומטי או קונסולרי של המדינה שעם אזרחיה נמנה האדם, אם קיימת נציגות כאמור במדינה שבה הורד או נמסר, וועדה בכבדה זו מחקה את הפיסקה הזאת. אם כן, ודאי שאיננו יכולים/פיסקה זו בדרך של תקנות. כלול

היו"ר י. גולדשמידט:

איננו יכולים לאשר עכשיו את הנוסח כמות שהוא, כי הושמעו הערות שונות. לאחר שנקבל נוסח מתוקן שיתחשב ברוב ההערות שהושמעו נקווה שדיון שני יביא לאישור התקנות.

(ב) אישור תקנות לפי חוק רואי חשבון

היו"ר י. גולדשמידט:

לפניכם, חברי הוועדה, מונח מכתב מה-8 בספטמבר של שר המשטרה כממלא מקום שר המשפטים. מכתב זה דן בתיקון של מה שמתואר כשכחה או השמטה.

א. יריין:

התקנה שאותה רוצים לסייג אומרת: "עיסוק כשמאי מקרקעין על-ידי רואה חשבון או ציון תואר של שמאי מקרקעין או תואר אחר כיוצא בזה ביחד עם התואר רואה חשבון, בין בנייר הפירמה שלו, כאמור בפסקה (6)...". את ההוראה הכללית הזאת מבקשים לסייג על-ידי שאומרים כי מי שהיה בעל רשיון של רואה חשבון והיה ושום כשמאי מקרקעין ב-25 במרץ 1971 - היינו כשנכנסה לתקפה התקנה שקראתי זה עתה - יהיה רשאי להמשיך לעסוק בשני המקצועות הללו בתנאי שלא יפרסם עצמו כעוסק בשני העיסוקים בבת אחת. כלומר, הוא רק יכול להציג עצמו כרואה חשבון בנפרד וכשמאי מקרקעין בנפרד. אני למד ממכתבו של השר, כי למעשה צריך היה להתחשב בסוג זה של אנשים עוד כאשר הותקנה התקנה הנוכחית, אך כיוון שזה לא נעשה באים עכשיו עם תיקון טעות או השלמת מקרה שהתעלמו ממנו.

היו"ר י. גולדשמידט:

מה הנימוקים שהתקנות אוסרות באופן ספציפי את העיסוק בשני מקצועות אלה? מדוע אין זה הולם את כבוד המקצוע ומה על המקצועות האחרים? האם רואה חשבון יכול להיות חוקר פרטי, למשל, או שגם זו כפילות מקצועות שיש בה משום פגם? לפי הכתוב כאן מי שהיה בעל רשיון לשני המקצועות הנזכרים ביום מסויים מוגן עד סוף ימיו, כך שיוכל לעסוק בשניהם אף-על-פי שזה פוגם לכאורה. כלומר, אם אדם היה באותו זמן בן שלושים הוא יוכל להמשיך לעסוק בשני המקצועות עוד חמישים שנה. מדוע לא תהיה הגבלה לשלוש-חמש שנים? מדוע צריכה ההגנה להיות לתקופה בלתי מוגבלת? שנית, מה גישת התקנות לגבי כפילות של מקצועות אחרים?

דרכי האיסור לפרסם כפילות מקצועות הן למעשה בגדר אחיזת עיניים. אותו אדם לא ידפיס כרטיס עליו כתוב: רואה חשבון מוכר ושמאי מוכר, אך לכל מי שבא אליו הוא ימסור שני כרטיסי ביקור, שעל האחד מהם כתוב שהוא רואה חשבון ועל האחר שהוא שמאי

היו"ר י. גולדשמידט:

את שני המקצועות על שני שלטים נפרדים, זה ליד זה. עובדה זו מחזקת, לדעתי, את הטענה שקשה להסכים שמצב שהיה קיים בזמן תחולת החוק ושצריך לתת בעקבותיו הגנה מסויימת לבעל המקצוע - יהיה קיים במשך עשרות שנים, בזמן שאנו יודעים שהעלמה שאנו באים לגזור על אותו אדם אינה אפקטיבית.

ז. הרינג:

אני בגד תקנה זו כי זה כאילו כתוב לגבי אדם שעסק בשני המקצועות במשך עשרות שנים: אתה יכול להמשיך לעסוק בשני המקצועות, דבר שאינו לכבודם של שני מקצועות אלה, אבל אסור לך לפרסם את הדבר. אני חושב שזה בלבול לא אסתטי. אני מציע שאלה שעסקו בשני המקצועות בתאריך הנזכר יורשה להם להמשיך בכך בלי ההגבלה בדבר פרסום. גם ההגבלה וגם הצורה המוצעות אינן נראות לי.

א. עופר:

נדמה לי שזה שייך יותר לחוק הקרטלים מאשר לכבוד המקצוע. אני מבין שיש מקצועות שאינם ניתנים למיזוג, אבל מדוע דווקא שמאות מקרקעין מורידה מכבוד המקצוע של ראיית חשבוניות? כשהעניין אינו מובא לפנינו, הרי שהחוק או התקנה נשארים כמות שהם, אבל כשהוא מובא לפנינו נשאלת השאלה מה ההגיון של התקנה עצמה, ואני מוכרח לומר שאיני מבין ההגיון של תקנה זו ומדוע אושרה על-ידי הוועדה.

לגופו של עניין, אם לאדם יש רשיון לעסוק בשני המקצועות, רצוי שזה ייודע, כי ייתכן שהאחד יהיה דווקא מעוניין בהעסקת אדם כזה, ואילו האחר יעדיף להעסיק דואה חשבון שאינו שמאי מקרקעין. עניין זה ודאי יגיע גם ממילא לידיעת הציבור, היינו שדואה חשבון מסויים יש לו רשיון גם לעסוק במקצוע של שמאות מקרקעין. לכן שאלתי היא מה ההגיון שבהסתרת האמת מפני הציבור.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מבין שאתה מסכים להיתר המוצע ואתה רוצה להתיר גם את הפרסום, אבל אתה מבין שאינך יכול לערער על האיסור בעניין זה.

י.ה. סלינגהופר:

לפי התקנה הקיימת גם רואי החשבון הוותיקים שהם שמאי מקרקעין אסור להם לעסוק בשמאות. באה הצעת התיקון ומבטלת את האיסור הזה לגבי הוותיקים, אך מקיימת אותו לגבי אלה שלא היו שמאים בתאריך הנזכר. דבר זה יוצר שני סוגים של רואי חשבון: רואי חשבון שמותר להם לעסוק בשני המקצועות, כי הם שמאים ותיקים ועסקו כבר בעבר בשני המקצועות באופן אקומולטיבי, ורואי חשבון שהדבר אסור להם, כי לפני תחילת הדינים האלה לא היו שמאים. נראה לי שאם כבר נותנים הקלה זו לסוג הראשון - אם כי זו אפליה חוקית, כמובן, ואינה פסולה מבחינת המשפט הקיים - הרי שיש להגן על אלה הפופליים לרעה לפחות על-ידי שאוסרים על הסוג הראשון לתת פרסום לדבר, כי פרסום זה יתן לו עדיפות בהתחרות עם הסוג השני, הסוג של בעלי המקצוע החדשים. הרי בתקנות החדשות נותנים לבעלי המקצוע מהסוג הראשון דבר מאד מהותי, היינו הרשות לעסוק בשמאות, וכלום יש להוסיף להם עוד להרעת בעלי המקצוע מהסוג השני? אני חושב שאין זה הוגן ואני מוצא הגיון רב בתקנות אלה כפי שהן מוצעות. אם בעל שני המקצועות יתן פרסום לכך גם בשלטים וכיוצא בזה, הוא ימשוך יותר לקוחות מעובדיינים גם בהערכת קרקעות, ואז הם לא יפנו לשמאי המקרקעין החדש. לכן אני חושב שבתקנה המוצעת יש איזון סביר של אינטרסים ואני תומך בה.

ב. הלוי:

קודם כל אתייחס לתולדות החקיקה הזאת והייתי רוצה שתתקנו אותי אם אני טועה, כי אני לומד את המטריה רק עכשיו, תוך כדי קריאה. לפני החוק המקורי, חוק רואי חשבון, תשט"ו - 1955 וגם חוק רואי חשבון, תשל"א - 1971. סעיף 11 לחוק המקורי הוחלף, אך כדי להבהיר את השאלה שברצוני לעורר אלך לפי תולדות החקיקה. סעיף 10 לחוק המקורי אומר: "דואה חשבון העוסק במסחר או בתיווך מסחרי אשם בהתנהגות שאינה הולמת את כבוד המקצוע". הוראה זו מוחלטת. אחר-כך בא סעיף 11 (לחוק המקורי) וקובע: "שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, לאחר התייעצות עם המועצה (כאן

ב. הלוי:

לא בזכר עדיין האישור של ועדת החוקה, חוק ומשפט) דברים אחרים שיש בהם משום התנהגות שאינה הולמת את כבוד המקצוע. לפי סעיף זה ולא לפי הסעיף בחוק המתוקן הותקנה התקנה שאנו מבקשים לתקן עכשיו. בתקנות הקיימות שאנו באים לתקן הוסיף השר גם עיסוק של שמאי מקרקעין וגם ציון תואר נמה שמתלווה לזה. תקנה זו שנוספה היתה של השר בלבד, בהתייעצום עם מועצת רואי חשבון, אך לא באישור ועדת החוקה חוק ומשפט, ויש לה תוקף אף-על-פי שהיא מה-16 במרץ, סמוך לקבלת התיקון בחוק רואי חשבון שקבע כי השר יתקין תקנות לאחר התייעצות במועצה ובלשכת רואי חשבון בישראל ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט לתמונה, והתקנות הקיימות רק בשלב זה נכנסת ועדת החוקה, חוק ומשפט לתמונה, והתקנות הקיימות לא הובאו לאישורה. אולם עכשיו כל תקנה חדשה צריכה לבוא לפנינו.

בסעיף 11 לחוק, אותו קראתי כבר, לא כתוב ששר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות עיסוק נוסף, אלא דברים אחרים שיש בהם משום התנהגות שאינה הולמת את כבוד המקצוע, אולם אולי אפשר לומר כי דברים אחרים כוללים גם עיסוק נוסף.

ג. האוזנר: - למרות שבחוק לשכת עורכי הדין אמרו במפורש "עיסוק נוסף".

ב. הלוי: יכולה להתעורר השאלה אם התקנות הקיימות אינן אולטרה-ויירס, אבל לא בזה אנו עוסקים.

בינתיים מובנות לפנינו התקנות המקוריות, ואנחנו נדרשים להכניס בהן תיקון או לגרוע מהן. היו ודאי טענות של אלה אשר עסקו כבר בשמאות מקרקעין, והשר הסכים, בכפוף לאישורנו, לתת להם היתר. למעשה אפשר היה לנסח תקנה זו בקיצור ולומר אילו מלים מתוך התקנה הקיימת נמחקות, שהרי היתר נשאר כמות שהוא.

י.ה. קלינגהופר: אין למחוק משהו בתקנה הקיימת, כי לגבי השמאים החדשים השר כן מציע לקיים את האיסור.

א. ידני: אפשר היה להוסיף לתקנה הקיימת "זולת אלה שהיו להם רשיונות..."

ב. הלוי: אם כן, יש כאן שתי שאלות: שאלה ביסוחית ושאלה לגופו של ענין. במקרה שהוועדה תסמוך ידה על גופו של ענין, הייתי אומר שאין זה טוב שיהיו שני ביסוחים שונים, אלא עדיף לכתוב כי המלים "עיסוק כשמאי מקרקעין על-ידי רואה חשבון" לא יחולו על מי שעסק בכך לפני התאריך הנזכר.

אשר לענין האישור של התקנות, השאלה היא אם רוצים אנו להשאיר בתקפה את ההחמרה המוחלטת, בלי הבדל בין ותיק לחדש, או אם אנו מסכימים לשחרר את הוותיקים מן ההחמרה הזאת.

ג. האוזנר: לדידי השאלה היא אם אנו רוצים לאפשר לאנשים לעסוק בשני המקצועות הללו. אם נחליט בחיוב, ודאי שאפשר יהיה להסתדר עם יתר הדברים, ואז צריך יהיה להסתדר בגלוי, כי לי לא נראים כל כך איסורי הפרסום המלאכותיים הללו. אם אין זה מכובד לאחד את שני המקצועות, הדי אין זה מכובד בראש וראשונה לעסוק בהם, ואם הכבוד טובל את ההתעסקות בהם, איני יודע מדוע אסור לפרסם את הדבר.

חבר-הכנסת הלוי כבר הצביע על כך שהחוק אומר רק על מסחר ותיווך. באר התקנות ואמרו כי אסור לעסוק גם בראיית חשבונות וגם בשמאות. האם במצב של ארץ הקולטת גם עולים שהם רואי חשבון ושמאי מקרקעין צריכים אנו לאפשר לאדם לרכז את שני התפקידים בידינו למרות שכל אחד משני המקצועות האלה הוא מקצוע מכניס ששכרו בצידו? זו שאלה של מדיניות מסויימת, ואיני חושש מזה שצריך להציג

ג. האוזנר:

ברירה לאדם: אתה רוצה בכך, תהיה רואה חשבון; אתה רוצה בכך, תהיה שמאי מקרקעין, אך בשני המקצועות ביחד לא תוכל לעסוק. הייתי מציע שנקבל הסבר אם נחוץ שאנשים שהיו בעלי שני המקצועות בעבר יוסיפו לעסוק בכך בעתיד. זאת השאלה היחידה המתעוררת כאן, לדעתי, ועליה כדאי לשמוע הסבר. בארץ שצריכה לספק עבודה לאינטלקטואלים עולים צריך לחשוב אם יש לאחד מקצועות שונים.

א. עופר: האם אתה בעד זה?

ג. האוזנר:

- לא, איני כל כך בעד זה. אני חושב שטוב יותר שרואה חשבון יהיה רואה חשבון, ושמאי מקרקעין יהיה שמאי מקרקעין. אם יוכיחו לי שבמצב הנוכחי נגרם איזה עוול לאנשים מסויימים, אני מוכן לשקול את הדבר, אבל בלי שאני יודע שזה דרוש קשה לי להכריע כך. ענין הפרסום כשלעצמו הוא משנה ולא חשוב.

ז. הרינג:

לא נראה לי שוועדת החוקה, חוק ומשפט ובכלל הכנסת צריכות ויכולות להטיל הגבלות על עיסוק מבחינה כלכלית, כלומר, מבחינת ההכנסה. הכנסת צריכה להחליט רק אם הדבר פוגע באינטרס הציבורי או במוסד, ואיני רואה שום סיבה המונעת את העיסוק בשני המקצועות מבחינת האינטרס הציבורי.

לגופו של ענין, כיוון שאני חושב כי האיסור על צידוף שני המקצועות אינו מוצדק מיסודו, אני מציע להזמין את שר המשפטים - אם יש הסכמה לכך - ולדבר על לבו שיבטל את התקנה הקיימת, כי אנו משייכים לעסוק במשהו שהוא תוצאה של דבר לא נכון ולכן הניסוח אינו טוב. נדבר עם שר המשפטים ונברר מה הסיבה לאיסור. דעתי היא שהענין במקורו מחייב רביזיה.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מצטרף למשאלה של חבר-הכנסת הרינג שנשמע משר המשפטים...

מ. בן-פורת:

* גם ממועצת רואי חשבון.

היו"ר י. גולדשמידט:

... מה ראו להוציא איסור כזה בהנמקה שאין עיסוק זה תואם את כבוד המקצוע, וזאת אחרי שהתקנות הראשונות על כבוד המקצוע היו בתקופה עוד מ-1965. במקרה שאשתכנע כי יש אמנם טעם לאסור דווקא את הצידוף של המקצוע הזה למקצוע של ראיית חשבון, אציע להתחשב עם אלה שהיו בעלי שני המקצועות בתאריך מסויים, אבל תוך הגבלה לשלוש-חמש שנים. אולם עדיין פתוחה האפשרות שהוועדה לא תשוכנע כי תקנה זו היתה צודקת בזמנה ועל כן נראה לי שלא נוכל לנקוט עכשיו עמדה של אישור או אי-אישור התקנות.

ב. הלוי:

התקנה האוסרת על רואה חשבון את העיסוק כשמאי מקרקעין היא מסוג אחד לגמרי מאשר התקנות הקודמות, כי היא מוסיפה מקצוע שלט, ויש ספק רציני אם זה בכלל תקף, אולם איני מעלה את השאלה הפורמלית הזאת. אני רואה שתקנה יוצאת דופן זו הותקנה על-ידי שר המשפטים באישור מועצת רואי חשבון כשבוועיים לפני שתוקן חוק רואי חשבון, לפיו אי-אפשר להתקין תקנות ללא אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני מבקש לבדוק את השאלה אם בזמן התקנת התקנות לא היה ידוע כי כעבור שבועיים ייכנס לתקפו החוק אשר יסמיק את ועדת החוקה, חוק ומשפט לתת את הגושפנקה לתקנות אלה. לו זה היה קורה שנה או שנתיים לפני כניסת החוק המתוקן לתקפו, זה היה מצב משפטי שונה, אך כאן השתמש השר בטמכות שעמדה להסתיים, ואני משער שהיה ידוע כבר כי ועדה זו הציעה לקראת הקריאה השנייה והשלישית להוסיף את ההגבלה הזאת למטכות השר. אז הוא התקין תקנה שגם לגופו של דבר היא יוצאת דופן מבחינת דוח החוק. מכל זה אני מצטרף לבקשה לקבל הסבר נוסף.

דברים

י.ה. קלינגהופר:

בעקבות הדיון שנתקיים אני מבקש להוסיף מספר
לתיקון מה שאמרת קודם. לא שמתי לב למצב
המשפטי כפי שהוסבר כאן, לפיו התקנה שאנו מבקשים לאשר מוצעת במסגרת
סעיף 11(א)(2) לחוק, האומר "דברים שיש בהם משום התנהגות שאינה הולמת
את כבוד המקצוע". זה תנאי שדבר חקיקה ראשי קובע כהגבלה להתקנת תקנות
בענין זה. אני רואה קושי רב להנהיג דין משמעותי שונה לגבי חלק מאנשי
המקצוע בלבד, כי אם זה ענין של אי-התאמה למקצוע של ראיית חשבון, לא
ייתכן שלחלק מבעלי המקצוע זה יהיה מותר, היינו לוותיקים, בעוד שלגבי
החלק האחר, החדשים, זה ייחשב כדבר שאינו הולם את כבוד המקצוע. אני
רואה בזה אבסורד. דין משמעותי צריך לחול באותה מידה על כל בעלי המקצוע.

א. ידין: בכל החוקים אנו קובעים הוראות מעבר.

י.ה. קלינגהופר:

- אך לא בחסות הוראת חוק המקשרת את הענין
עם כבוד המקצוע, ולזה אני מתייחס. אם כן,
אחת מהשתיים: אם השר חושב שלגבי כולם אין זה הולם את כבוד המקצוע, כפי
שהוא חשב כאשר התקין את התקנה הקודמת מסש ערב תחילתו של חוק התיקון,
ניחא, ואם הוא חוזר בו וחושב שזה כן הולם את כבוד המקצוע, הרי שהוא
צריך להרשות את הדבר לכולם, גם לחדשים. אבל להתיר את הדבר לחלק אחד
בלבד, אני חושב שלו היה לי הכבוד הגדול לשבת במשפט על ענין כזה הייתי
מתלבט מאד אם אפשר בכלל לראות תקנה זו כאינטרה-וירוס.

א. ידין:

אשר לתיאור תולדות החקיקה שחבר-הכנסת הלוי
הביא כאן, התברר שתקנה 6(א) הקיימת הותקנה
בזמן שעדיין לא היה צורך באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט ועכשיו רוצים
אנו לסייג אותה. לכאורה אפשר היה לומר כי תקנה 6(א) לא היתה טעונה אישור
הוועדה בזמנה ומפני זה מונחת עכשיו בפני הוועדה רק הצעת התוספת החדשה
ועליה לאשר או לא לאשר אותה. ברצוני לומר רק שאיני נוקט עמדה כל כך
פורמליסטית ואני סבור שאין מקום להסתתר אחרי הטענה שנתקופת התקנתה של
התקנה הקיימת לא היה צורך באישור הוועדה. יכולה הוועדה להציע תיקון
ל-6(א) ולהציע, כפי שאמר חבר-הכנסת הרינג, לבטל את כל ההגבלה הזאת.
כמוכן, יש כאן שאלה שאינה כל כך פשוטה, אם בהזדמנות זו של תיקון או
הוספת תקנת משנה אכן פותחים את הדיון מחדש בפני הוועדה.

נניח לרגע שהוועדה היתה מאשרת את התקנות
הקיימות, והנה מתברר עכשיו שיש חברי ועדה חדשים הרוצים לסייג דבר מה.
עשויה להתעורר השאלה אם בהזדמנות של הדיון בתוספת החדשה יכולה הוועדה
גם לחזור לדיון על העיקר, שאינו עומד כלל לדיון. אולם איני רוצה לגשת
לענין בצורה כל כך מצומצמת. אני סבור שאם מבקשים תוספת לאותו סעיף 6(א),
אין יכולים לומר שאין להביט על(א), אלא רק על(ב).

שנית, אני מבקש לדחות את הדיון עד ששר
המשפטים יקבל את הפרוטוקול של ישיבה זו. לא הייתי מבקש זאת כל כך
אילו לא הוסיף חבר-הכנסת הלוי את הטענה החמורה מאד מאד בעיני ששר המשפטים
ניגש מהר מהר להתקנת תקנה 6(א) בזמן שידע כי זמן מה לאחר מכן יהיו
התקנות טעונות אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ב. הלוי: לא זאת רציתי לומר.

א. ידין:

על כל פנים אני חושב ששר המשפטים צריך להתייחס
לדבר זה. הבנתי את דבריו של חבר-הכנסת הלוי
בצורה זו: השר ידע שכעבור זמן מה יהיה צורך באישור הוועדה ואז הלך
והתקין מהר את התקנות.

ב. הלוי:

אם כך הובנו דברי, אבקש לתקן אותם. לא
האשמתי איש ואמרת בתחילת דברי שלא למדתי
בכלל את הסוגיה הזאת לפני הישיבה ואני מקלה את הדברים תוך כדי התייחסות
לחוקים הקיימים ולתאריכים. לתקן אותי אם אני טועה. דציתי שייבדק אם
הסמיכות של זמן התקנת התקנה הקיימת לחוק התיקון אינה נימוק נוסף
ללכת באותו כיוון שפרופ' ידין סיכם עכשיו. התכוונתי בעצם לאותה תוצאה
שפרופ' ידין הרחיב עליה את הדיבור ואמר כי צריך לראות לא רק את התיקון
המוצע היום, אלא גם את 6(א) כנתונים לסמכותנו, כי 6(א) הותקנה כה קרוב
לחתימה שהממיכה את הוועדה שאפשר היה כבר אז לחכות להסברת החום

ב. הלוי:

בכנסת כדי לקבל את אישור הוועדה בשאלה אם עיסוק כשמאי מקרקעין הולם את כבוד המקצוע של ראיית חשבון. אם כן, התכוונתי למדיניות ולא לשום דבר אחר. אני חוזר על זה שהובנתי לא בכון. הכל נעשה כדין וללא כוונות רעות, אך באופן אובייקטיבי הסמיכות היא כזאת שהמדיניות הנכונה מצביעה על כך שלוועדה זו צריכה להיות סמכות לעסוק במטריה כולה; ולזה הסכים בעצם פרופ' ידין. יותר לא רציתי לומר.

י.ה. קלינגהופר: גם אני אמרתי שהתקנה הותקנה ממש על סף קבלת החוק ואף כוונתי היתה רק לכרונוולוגיה האובייקטיבית של התקנת התקנות וחקיקת החוק החדש, ולא לכרונוולוגיה הסובייקטיבית של שר המשפטים.

היו"ר י. גולדשמידט: אם פרופ' ידין מציע שהשר גם יראה את הדברים בכתב, נכבד את זה. הדיון יתחיל בהסבר ענייני על יסוד התקנה של מרץ 1971.

ז. הרינג: אני מציע ששר המשפטים ישתתף בדיון.

ג) תיקון טעות בחוק הערבות, תשכ"ז - 1967

א. דמביץ: בסעיף כפי שיצא מתחת ידי הוועדה בטעות דפוס בכתב "אחד" במקום "אחר", וכבר הגיש חבר-הכנסת נחושטן הצעה לתקן את החוק, אבל זה ניתן להעשות בצורה של תיקון טעות.

י.ה. קלינגהופר: חבר-הכנסת נחושטן הפנה את תשומת לב שר המשפטים בענין זה, ואני מציע שהיושב ראש יזכיר זאת בדבריו במליאה בענין זה.

הוחלט: בחוק הערבות, תשכ"ז - 1967, בסעיף 1(א), יבוא "אדם אחר" במקום "אדם אחד".

ד) תיקון טעות בפקודת כלי רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (נוסח חדש), תשל"ל - 1970

א. דמביץ: אנו מתייחסים למה שהיה פעם סעיף 3 ועכשיו באים במקומו סעיפים 4, 5 או 6.

א. ידין: זה רק תיקון של נוסח חדש.

א. דמביץ: ענין זה מוחלט בוועדה זו ואינו צריך לבוא למליאת הכנסת. אם כן, סעיפים 4, 5 או 6 הם שבאו במקום סעיף 3 הקודם ובכל זאת אמרנו "4 או 5" מהסיבה שסעיף 6 אינו מדבר בלשון פטור אלא בלשון "סעיף זה לא יחול". העמיד אותנו על כך פרופ' פרידמן, איש אוניברסיטת תל-אביב, ואמר שבמקום סעיף 3 באים סעיפים 4, 5 או 6 ועל כן יש לאזכר גם את 6 אף-על-פי שבנוסח החדש נקטנו את הלשון "סעיף 2 לא יחול". למעשה גם זה פטור ומבחינה פורמלית זה נכון ש-6 היה פעם חלק מ-3.

הוחלט: בפקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (נוסח חדש), תשל"ל - 1970, בסעיפים 13, 17, 19, 21, 28 ו-29, במקום "4 או 5" יבוא "4, 5 או 6".